

шим, ніж у місті: у популярній десятці в сільському іменнику побувало 49 % імен, тоді як у місті — 12 %. Сільські мешканці зберігають національний колорит імен *Данило, Кирило, Микита*, тоді як у місті ці лексеми фіксуються виключно як *Данійл, Кіріл, Нікіта*. Особливістю сільського іменника є також і те, що до найуживанішої групи потрапило 7 слов'янських імен: *Вадим, Владислав, Володимир, Всеволод, Вячеслав, Святослав, Станіслав*. Іллічівці ж віддали перевагу лише трьом: *Вадиму, Владиславу, Володимиру*.

1. *Бондалетов В. Д.* Динамика личных имён в XX в. / В. Д. Бондалетов // *Личные имена в прошлом, настоящем, будущем.* — М., 1970. — С. 17—30.
2. *Касим Е. Ю.* Именник украинского населения Одесщины со второй половины XIX по 80 гг. XX века: Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.02 «Языки народов СССР (украинский язык)» / Е. Ю. Касим. — Ужгород, 1986. — 19 с.
3. *Сапожников И. В.* Греки под Одессой: очерки истории посёлка Александровка с древнейших времён до н. 20 в. / И. В. Сапожников, Л. Г. Белоусова. — Одесса, 1999. — 262 с.
4. *Слабченко М. Е.* Из Одесской старины. Село Александровка-Арнаутское / М. Е. Слабченко // *Известия Одесского библиографического общества*, 1912. — Вып. 8. — Т. 1. — С. 327—328.
5. *Шиммарёв В. Ф.* Романские поселения на юге России: Научное наследие / В. Ф. Шиммарёв / Изд. подгот. М. А. Бородина, Б. А. Малькевич Л. Н. Сухачёв; Отв. редакторы акад. В. М. Жирмунский, Б. В. Левшин. — Ленинград: Наука, 1975. — 244 с. — (Труды Архива Академии Наук СССР; Вып. 26).

Л. В. Шевчук

ДИНАМИКА НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБИТЕЛЬНЫХ МУЖСКИХ ИМЕН ЖИТЕЛЕЙ СЁЛ ЦЕНТРАЛЬНОЙ ЧАСТИ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

В статье анализируются мужские имена, которые функционировали в именнике сёл Малая Долина, Александровка и Бурлачья Балка Одесской области с 1942 по 2006 г., в частности наиболее употребительная десятка. Прослеживается качественный и количественный состав данной группы антропонимов, а также особенности их функционирования в именной системе г. Ильичёвска.

Ключевые слова: антропоним, антропонимическая система, динамика имён, частотность.

L. V. Shevchuk

THE MOST FREQUENTLY USED PERSONAL MASCULINE NAMES OF NEWBORN CHILDREN OF THE VILLAGES OF THE CENTRAL PART OF THE ODESSA REGION

Analysis of the most frequently used personal masculine names of newborn children of the villages Mala Dolina, Oleksandrivka, Burlacha Balca of the Odessa region from 1942 till 2006 is given in the article. The author analyzes the qualitative and quantitative compositions of this group of anthroponyms.

Key words: anthroponym, anthroponomical system, frequency dozen, frequency.

УДК [811.161.1+811.161.2]:373.231—055.2(477.62)

Т. В. БУГА

ДИНАМІКА ЖІНОЧИХ ОСОБОВИХ ІМЕН (на матеріалі українсько-російського іменника Центральної Донеччини)

У статті проаналізовано склад і статистичну структуру жіночого українсько-російського іменника Центральної Донеччини. Шляхом порівняння з українською антропонімічною системою визначено специфічні особливості цього типу національно-мішаного іменника.

Ключові слова: українсько-російський іменник, частотний десяток імен, широковживані імена, маловживані імена, поодинокі імена.

В умовах поліетнічного соціуму, де контактують представники різних народів, культур і віросповідань, виникає новий тип іменника — національно-мішаний, де «одна антропонімічна система змушена пристосовуватися до іншої. Отже, необхідний компроміс, який забезпечив би максимальне збереження структурної цілісності антропонімконів, що взаємодіють» [1, с. 60]. Особливості реалізації цього компромісу розкривають у своїх наукових розвідках М. П. Бутенко, О. М. Гвоздяк, Н. І. Головчак, Д. О. Жмурко, Л. П. Зайчикова, О. Ю. Касім, Г. В. Кравченко,

Л. В. Кракалія, Г. І. Меліка, П. П. Чучка та інші вчені. Проте й сьогодні зазначена проблема залишається актуальною, оскільки більшість регіональних іменників досі не досліджено.

Метою цієї статті є аналіз динаміки жіночого українсько-російського іменника сіл Центральної Донеччини порівняно з українським антропоніміконом цієї території впродовж 1920—2000-х рр. Джерелами фактичного матеріалу послугували актові записи про народження дітей з архівів РАЦС Волноваського, Костянтинівського, Красноармійського, Мар'їнського, Старобешівського, Ясинуватського районів Донецької області.

Росіяни є найбільшою етнічною групою в Донецькій області, що мешкає на цій території від початку її заселення. Тривале проживання на теренах України, а також близькість культури та віросповідання двох народів зумовлюють подібність в іменниках росіян та українців. Проте в мішаних українсько-російських родин утворюється особливий тип іменника, що має специфічні риси порівняно з іменниками, звичними для обох етносів.

Жіночий іменник українсько-російських сімей цікавий і різноманітний: складається з 219 імен, які обслуговують 10 955 новонароджених. Основу його становлять канонічні імена, популярні і в ендогамних родин: *Антоніна, Варвара, Галина, Єлизавета, Зінаїда, Ірина, Катерина, Марія, Наталія, Ніна, Ольга, Поліна, Раїса, Тетяна, Юлія* та ін. В українському іменнику відсутні лише імена *Аполінарія* та *Гелія*. Нерідко до актових записів про народження дітей потрапляють не окремі імена, а їхні народно-розмовні варіанти. Це переважно нейтральні побутові найменування, частотні в побутовому мовленні селян: *Клава, Ліда, Лора, Люба, Люда, Люся, Маня, Соня, Шура*. Однак є й такі імена, що відбивають особливості української (*Дарійка, Домаха, Настуся, Явдоха*) чи російської вимови (*Алєся, Альона, Аріна, Каріна, Крістіна*).

В українсько-російських родин значно частіше, ніж в ендогамних, дівчатам надають за позичені імена, серед яких немало специфічних, наприклад: *Аврора, Альма, Аманда, Анеліна, Євангеліна, Камелія, Кетті*. Більшість слов'янських імен функціонує одночасно в українсько-російському й українському антропоніміконі: *Богдана, Віра, Влада, Владислава, Володимира, Лада, Любов, Людмила, Мілана* (в укр. *Милана*), *Мілена, Радмила, Світлана, Сніжана, Таміла, Томіла* (в укр. лише *Таміла*). Імена *Бояна* й *Миля* в українському іменнику відсутні, зате наявні в українсько-болгарському.

Серед новотворів також можна виділити дві групи: 1) імена, що входять і до українського, і до мішаного іменника: *Вілія* (< Володимир Ілліч Ленін), *Майя, Нінель* (< від зворотного прочитання псевдоніма Ленін), *Сталіна*; 2) специфічні для українсько-російського антропонімікону імена: *Веліора* (< рос. Великая Октябрьская революция), *Велорія* (< рос. Великая Октябрьская революция и я), *Ідея, Майовка, Нінеля, Оюшмінальда* (< рос. О. Ю. Шмидт на льдині), *Рема* (< революція, Енгельс, Маркс). Викликає зацікавлення ім'я *Ленора*, яке може бути похідним від імені *Елеонора* або являти собою абrevіатуру від рос. виразу «Ленін — наше оружие».

За частотністю вживання всі жіночі імена розподіляємо на 4 групи. Для зарахування імені до однієї з них з'ясовуємо середній коефіцієнт однойменності (СКО), що дорівнює заокругленій до цілого частці від ділення кількості носіїв на кількість імен певного періоду. Десять найуживаніших імен входять до частотного десятка; імена з питомою вагою, вищою за СКО, — до групи широкоживаних, з нижчою за СКО, — до маложиваних; імена, що трапилися лише один раз, — до поодиноких [2, с. 80].

З 1920-х по 2000-ні рр. частотними є 59 жіночих імен. На всіх хронологічних зрізах, крім останнього, в українсько-російському іменнику вони охоплюють менше ім'явжитків, ніж в українському (рис. 1). Лінії, що показують зміну концентрації в порівнюваних антропоніміконах, являють собою криві з двома відчутними підйомами: для мішаного іменника це 90,02 % (60-ті рр.) і 86,36 % (90-ті), а для українського — 93,69 % (40-ві) і 89,31 % (90-ті). Найменшою питома вага частотних імен в українсько-російському іменнику була в 20-ті (80,79 %), а в українському — у 2000-ні рр. (82,76 %).

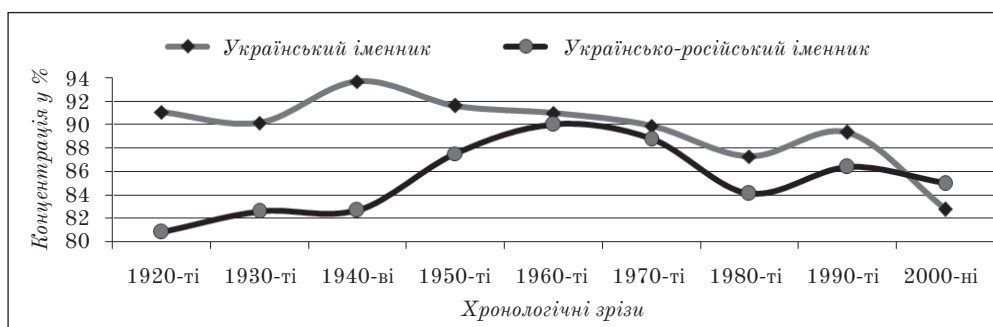

Рис. 1. Концентрація українського й українсько-російського жіночого іменника

У частотному десятку за 90 років побувало 36 імен, які було надано 6327 (57,75 %) новонародженим. Протягом **1920-х рр.** найуживанішими були імена *Марія, Любов, Тамара, Ліда, Наталія, Ганна, Лідія, Ольга, Раїса, Євдокія, Катерина, Олександра, Тетяна*. Склад цієї групи збігається з частотним десятком українського сільського іменника на 54 %, а з українсько-російським іменником м. Донецька — на 38 % [4, с. 154].

У **1930-ті рр.** змінюється лідер жіночого іменника: 1-шу позицію посідає ім'я *Любов*, а *Марія* переходить на 2-ге місце. Третім за частотністю стає широковживане на попередньому зрізі ім'я *Валентина*, що, напевно, стало популярним під впливом українського населення села й міста, в іменнику яких воно активізувалося ще в 20-ті рр. [4, с. 95, 154]. Із 3-ї на 4-ту сходинку в досліджуваному іменнику опускається ім'я *Тамара*, з 4-ї на 7-му — *Ліда*, з 7-ї на 8-му — *Ольга*, з 9-ї на 10-ту — *Євдокія*. Імена *Євдокія* та *Ліда*, хоча знижують продуктивність, проте мають значно вищу питому вагу, ніж в українському іменнику села й українсько-мішаному іменнику м. Донецька. Покращують свою позицію імена *Раїса* (з 8-ї на 5-ту), *Лідія* (з 7-ї на 6-ту) та *Ніна* (піднімається з групи широковживаних на 9-те місце).

Список найуживаніших імен **1940-х рр.** оновлюється на 47 % і містить 15 складників. Його очолює ім'я *Валентина*, що на попередньому зрізі було 3-м за частотністю. З 6-ї на 2-гу сходинку переходить ім'я *Лідія*, з 1-ї на 3-тю — *Любов*. На 4-й, 5-й і 6-й позиціях відповідно розміщуються широковживані в 30-ті рр. імена *Катерина, Зінаїда* й *Галина*. Ім'я *Євдокія*, останнє в частотному десятку попереднього періоду, має 7-й ранг. Восьму позицію розділяють імена *Віра, Ганна* й *Тамара*, а 9-ту — *Алла, Ліда, Надія, Ніна*. Заключною ланкою є другий за популярністю в 20-ті рр. антропонім *Марія*. Усі найуживаніші імена на одному з попередніх хронологічних зрізів входили до панівного десятка українсько-російського антропонімікону м. Донецька [4, с. 154]. Отже, збільшення їхньої частотності може бути зумовлене наслідками сільськими мешканцями міських антропонімічних уподобань.

У **1950-ті рр.** незмінними залишаються позиції імен *Валентина* (1-ша), *Любов* (3-тя) і *Надія* (9-та). Питома вага імен *Галина* та *Зінаїда* дещо падає: перше опускається з 6-ї на 8-му сходинку, а друге — з 5-ї на 6-ту. Ім'я *Тамара*, навпаки, активізується і стає другим за популярністю. На два ранги вище піднімається ім'я *Ніна*, посідаючи 7-ме місце. Імена *Наталія* й *Тетяна* розташовуються на 5-й і 10-й сходинках. Крім того, частотні десятки українського й українсько-російського іменників села та міста одночасно поповнюються іменем *Олена* [4, с. 160].

Частотний десяток **1960-х рр.** назавжди залишають імена *Валентина, Зінаїда, Любов, Ніна* й *Тамара*, натомість знову повертаються *Алла* (9-те місце) та *Ольга* (3-тє). Мода на імена *Людмила* (6-та сходинка), *Світлана* (7-ма) й *Ірина* (10-та) серед українського населення сприяє зросту їхньої частотності і в мішаних родинях. Найуживаніші імена, успадковані з попереднього десятиліття, змінюють свої позиції: *Галина* — з 8-ї на 5-ту, *Надія* — з 9-ї на 8-му, *Наталія* — з 5-ї на 4-ту, *Тетяна* — з 10-ї на 2-гу. Імена *Алла, Галина* й *Надія* входять до частотного десятка лише в сільському українсько-російському іменнику. В українському антропоніміконі їхні місця посідають імена *Валентина, Лариса, Любов*, а в українсько-російському іменнику м. Донецька — *Вікторія, Лариса, Марина* [4, с. 167].

У **1970-ті рр.** першим залишається ім'я *Олена*. З 10-ї на 2-гу позицію переходить ім'я *Ірина*, з 4-ї на 3-тю — *Наталія*. На 4-ту сходинку піднімається широковживане в попередньому періоді ім'я *Інна*, а 5-ту розділяють *Людмила, Ольга* й *Тетяна*. Антропоніми *Світлана* й *Алла* дещо активізуються: перше переходить із 7-ї на 6-ту сходинку, а друге — з 9-ї на 7-му. Три останні місця в частотному десятку належать іменам *Марина* (8-ме), *Лариса* й *Лілія* (9-те), *Юлія* (10-те), які в 1970-ті рр. уперше стали найуживанішими. Частотні десятки українсько-російського іменника села й міста об'єднують імена *Ірина, Наталія, Олена, Ольга, Світлана, Тетяна, Юлія*. Імена *Вікторія* й *Оксана*, що в антропоніміконі м. Донецька [4, с. 166—167] належать до найуживаніших, у досліджуваному іменнику мають статус широковживаних.

Частотний десяток **1980-х рр.** втрачає три імені — *Алла, Лариса, Лілія*, а поповнюється лише одним — *Вікторія* (10-те місце). Ім'я *Ірина* переміщується з 2-го на 3-тє місце, *Людмила* — з 5-го на 9-те, *Олена* — з 1-го на 2-ге, *Світлана* — з 6-го на 8-ме, *Тетяна* — з 5-го на 6-те. Антропоніми *Наталія* та *Юлія*, навпаки, підвищують продуктивність: перше стає лідером жіночого іменника, а друге посідає 7-му сходинку. Стабільними залишаються позиції імен *Інна* (4-те місце) і *Марина* (8-ме). Варто зауважити, що на Донеччині імена *Інна* й *Людмила* належать до найуживаніших лише в сільському українсько-російському іменнику. Проте назвати їхню високу частотність специфічною особливістю цього антропонімікону не можна, оскільки вони популярні і в інших областях України, зокрема на Одещині [5, с. 117—118; 3, с. 86].

Група найуживаніших імен **1990-х рр.** містить 14 складників. Стабільною залишається лише позиція імені *Олена* (2-га). Решта імен змінює свої ранги: *Вікторія* переміщується з останнього на 1-ше місце, *Марина* — з 8-го на 3-тє, *Юлія* — з 7-го на 5-те. Ім'я *Ірина* опускається з 3-ї на 8-му сходинку, *Наталія* — з 1-ї на 8-му, *Ольга* — з 5-ї на 6-ту, *Тетяна* — з 6-ї на 7-му.

Частотний десяток поповнюють імена *Альона* (9-те місце), *Анастасія* (4-те) і *Валерія* (10-те), що на попередньому зрізі входили до групи широковживаних, та антропоніми *Дарія*, *Катерина* (посідають 8-му позицію) і *Єлизавета* (1-шу), які функціонували на периферії. Окрему увагу слід звернути на високу популярність у 90-ті рр. імені *Альона*, що в інших регіонах України не належить до найуживаніших. Напевно, у кінці ХХ — на початку ХХІ ст. цей варіант активізується під впливом російського населення.

У **2000-ні рр.** частотний десяток включає 12 імен: *Аліна*, *Єлизавета*, *Вікторія*, *Анастасія*, *Дарія*, *Марія*, *Олена*, *Валерія*, *Анна*, *Марина*, *Юлія*, *Тетяна*. Цікаво, що в сільському українсько-російському антропоніміконі, на відміну від міського, канонічне ім'я *Анна*, що фіксується в актових записах про народження дітей з І періоду, лише в 2000-ні рр. стає більш частотним, ніж його український варіант *Ганна*.

У групі *широковживаних* упродовж досліджуваного періоду побувало 35 імен. Найуживаніші імена вже були предметом нашого розгляду. Тому проаналізуємо лише ті антропоніми (23 імені — 1127 ім'явжитків), які не піднімаються вище за групу широковживаних: *Антоніна*, *Варвара*, *Дарина*, *Євгенія*, *Єкатерина*, *Єфросинія*, *Клавдія*, *Крістіна*, *Ксенія*, *Лара*, *Ліза*, *Люба*, *Люся*, *Маргарита*, *Марья*, *Надежда*, *Неля*, *Оксана*, *Поліна*, *Софія*, *Тайсія*, *Уляна*, *Яна*.

У складі широковживаних імен виявлено лише одне запозичення — *Яна*, досить поширене в українських і польських родинах досліджуваної території. Решта широковживаних імен канонічні за походженням. Більшість із них має частотність, вищу за СКО, лише в одному періоді. Так, у 20-ті рр. це *Єфросинія*, *Уляна*, у 40-ві — *Єкатерина*, *Лара*, *Люся*, *Марья*, у 60-ті — *Неля*, у 2000-ні — *Дарина*, *Крістіна*, *Софія*, *Яна*. Однак є і такі імена, що перебувають у групі частотних, нижчих за десяток, кілька десятиріч підряд: у 20—30-ті рр. *Варвара* й *Надежда*; 20—40-ві — *Тайсія*; 30—40-ві — *Антоніна*, *Клавдія*, *Ліза*, *Люба* тощо.

Група *маловживаних* містить 52 імені, які піднімаються до основної частини українсько-російського антропонімікону, та 59 імен (3373 ім'явжитки), що впродовж досліджуваного періоду функціонують лише на периферії. До другої підгрупи входять різні за етимологією антропоніми, проте найбільше варіантів паспортних імен: *Ася*, *Дарьяна*, *Клава*, *Маруся*, *Мотрона*, *Настасья*, *Ніла*, *Олеся*, *Рита*, *Таусія*, *Фрося*, *Шура* тощо. Канонічних імен в офіційній формі серед маловживаних дещо менше: *Алевтина*, *Альбіна*, *Домна*, *Мотрена*, *Неоніла*, *Пелагея*, *Прасковія*, *Тайса* та ін.

На різних зрізах групу маловживаних поповнюють західноєвропейські запозичення: *Аліса*, *Анжела*, *Віолетта*, *Діана*, *Елеонора*, *Жанна*, *Ілона*, *Карина*, *Клара*, *Наталі*, *Руслана*, а також слов'янські (*Владислава*, *Лада*) та новоутворені (*Майя*, *Нінель*) імена. Зауважимо, що поява оніма *Лада* в іменнику ендо- й екзогамних родин збігається з часом виходу російської пісні «Хмуриться не надо, Лада» (1960-ті рр.). Найменувачі стверджують, що обрали рідкісне слов'янське ім'я саме під впливом цього шлягера. Проте популярність антропоніма швидко згасає: уже в наступному десятилітті він залишає іменник.

До групи **поодиноких** в окремі періоди входить 39 частотних і 47 маловживаних імен. Основу ж її становлять 100 імен (128 ім'явжитків), які впродовж одного зрізу мають не більше одного носія. Розподіляємо їх на застарілі, нові й відновлені. Імена, що мають фіксації до V періоду, застарілі: *Аделаїда*, *Аліфтіна*, *Альвіна*, *Аполінарія*, *Бояна*, *Васса*, *Веліора*, *Велорія*, *Вілія*, *Еліна*, *Ідея*, *Камелія*, *Ленора*, *Лора*, *Луїза*, *Майовка*, *Нінеля*, *Нонна*, *Оюшмінальда*, *Рема*, *Серафима*, *Сталіна*, *Стася*, *Сусанна*, *Хрусина*, *Явдоха*, *Ядвига* тощо. Із наведеного списку видно, що в українсько-російському антропоніміконі так званих «революційних» імен значно більше, ніж в українському та інших типах мішаних іменників. Однак і тут мода на ці імена, не підкріплена народними традиціями, швидко згасає. Деякі застарілі антропоніми з часом відроджуються. Так, після тривалого забуття на останніх зрізах знову з'являються канонічні імена *Василіса* й *Регіна*, запозичення *Домініка*, *Емма* та слов'янське ім'я *Міла*.

Ранніми неологізмами вважаємо імена *Дарійка*, *Леся* й *Ліліана*, які збагатили іменник у 1950-ті рр. Пізні неологізми з'являються впродовж останніх п'яти періодів: *Аврора*, *Альма*, *Аманда*, *Анеліна*, *Богдана*, *Влада*, *Володимира*, *Генрієта*, *Дана*, *Даніела*, *Деметра*, *Діна*, *Елла*, *Іванна*, *Ізабелла*, *Інесса*, *Ія*, *Кароліна*, *Кетті*, *Клеопатра*, *Ліана*, *Ліна*, *Маріанна*, *Марта*, *Мері*, *Мілана*, *Ніка*, *Радмила*, *Сніжана*, *Стелла*, *Томіла*, *Юліана* та ін. Як бачимо, серед застарілих більшість становлять канонічні імена та їхні варіанти. Оновлення ж іменника переважно відбувається за рахунок запозичень і слов'янських імен.

Аналіз жіночої підсистеми українсько-російського антропонімікону Центральної Донеччини свідчить, що специфіка досліджуваного іменника здебільшого виявляється не в наборі імен, а в їхній динаміці впродовж століття. Так, в екзогамних родинах більш популярні жіночі *Анна*, *Євдокія*, *Зінаїда*, *Інна*, *Лілія*, *Тамара*. Крім того, тут як офіційні найменування функціонують варіанти, що відбивають особливості російської вимови того чи іншого імені: *Алеся*, *Альона*, *Арїна*, *Карїна*, *Крістіна* та інші. Особливості в динаміці притаманні іменникам більшості екзогамних родин Центральної Донеччини, що постануть об'єктом аналізу в подальших працях.

1. Азнабаева А. Ф. Современное состояние и тенденции имянаречения в полиэтническом социуме (на мат-ле рус., башкир., татар. и нем. яз.): Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / А. Ф. Азнабаева. — Уфа, 2006. — 190 с.
2. Бондалетов В. Д. Русская ономастика: Учеб. пособие для студ. пед. ин-тов / В. Д. Бондалетов. — М.: Просвещение, 1983. — 224 с.
3. Касим Е. Ю. Именник украинского населения Одесщины со второй половины XIX по 80-е гг. XX в.: Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.02 / Е. Ю. Касим. — Одесса, 1995. — 208 с.
4. Кравченко Г. В. Динаміка українського іменника м.Донецька з 1890 по 1990-і роки: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Г. В. Кравченко. — Донецьк, 2000. — 325 с.
5. Медведева О. Ю. Динаміка особових імен мешканців українського Придніпров'я: на матеріалі Кілійського та Болградського районів Одеської області: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / О. Ю. Медведева. — Ізмаїл, 2001. — 213 с.

Т. В. Буга

**ДИНАМИКА ЖЕНСКИХ ЛИЧНЫХ ИМЕН
(на материале украинско-русской именной системы Центральной Донетчины)**

В статье описан результат анализа состава и статистической структуры женской украинско-русской именной системы Центральной Донетчины. Путём сравнения с украинским антропонимиком определены специфические особенности этого типа национально-мешанной именной системы.

Ключевые слова: украинско-русская именная система, частотный десяток имён, широкоупотребительные имена, малоупотребительные имена, единичные имена.

T. V. Buga

**DYNAMICS OF FEMALE NAMES
(on the ukrainian-russian name system of the Central Donetsk region)**

The paper analyses a composition and statistical structure of the female Ukrainian-Russian name system of the Central Donetsk region. The specific features of this kind of nationally mixed name system were determined by its comparison with the Ukrainian anthroponymic system.

Key words: the Ukrainian-Russian name system, frequent ten of names, common-used names, little-used names, single names.

УДК 811.161.1'373.21'282.3(470.45)

Д. Ю. ИЛЬИН

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ
ТОПОНИМИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В ЯЗЫКЕ РЕГИОНА**

В статье раскрывается семантический потенциал топонимов, функционирующих в коммуникативном пространстве региона. Предметом анализа являются структурно-семантические характеристики имён собственных, обозначающих города и другие населённые пункты.

Ключевые слова: топоним, семантика, структура, тематическая подгруппа, регион.

Природа имени собственного вызывает большой интерес в теоретической лингвистике. Традиционно принято считать, что оппозиция имён собственных и имён нарицательных находит проявление именно в семантической плоскости. Анализ научной литературы даёт основания говорить о попытках учёных определить суть проприатива, исходя из его функций и значения, однако разное понимание проблемы приводит к различному пониманию сути явления, в результате чего высвечиваются, по крайней мере, три точки зрения: 1) отрицание наличия у онимов как значения, так и понятия [3, с. 53; 18, с. 72]; 2) наличие у имён собственных значения, но отсутствие связи с понятием [1, с. 63—64; 4, с. 68; 11, с. 66; 15, 2007; 16, с. 18—19]; 3) наличие у проприативов и значения, и понятия [9, с. 251; 13, с. 51]. Мы разделяем третью точку зрения, полагая, что онимы имеют лексическое значение, а следовательно, связаны с понятием, соответственно, являются «объединителем лингвальной и энциклопедической информации в языке мозга» [8, с. 39]. Соглашаясь с мнением Ю. А. Карпенко о синхронной организации географических названий определённого региона, разделяем подход учёного к выделению следующих признаков топонимической системы: 1) инвентарь образующих средств; 2) оппозиции этих образующих средств; 3) территория, на которой эти образующие средства реализуются [7, с. 57].